

TEKST
Mark Groen en Martijn
Schiphouwer, RAVON

ILLUSTRATIES
Jelger Herder en RAVON

Samen weet je meer

Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de monitoring van habitatrichtlijnsoorten zoals de rivierdonderpad.

Vrijwilligers leveren bijdrage aan visonderzoek

Werken met vrijwilligers zit in het DNA van RAVON. Sinds de jaren '80 verzamelen enthousiastelingen zich met als missie om samen soorten te beschermen. Samen bereik je immers veel meer dan in je eentje. Het samen tellen telt op.

De maatschappij biedt veel oren en ogen in het veld. Burgerwetenschap waarbij vrijwilligers meehelpt bij bemonsteringen vormt de basis van veel kennis en data. In Nederland leveren zij een groot aandeel bij het in beeld brengen van de visgemeenschap. De schaal waarop vrijwilligers

in ons land worden ingezet is uniek in Europa en zelfs in de rest van de wereld. Met meer dan 3.000 vrijwilligers kan RAVON garanderen dat de studie en bescherming van onze soorten via diverse meetnetten grondig gebeurt. Een voorbeeld hiervan is de kruisnetmonitoring

langs de kust, waarbij meer dan 200 vrijwilligers, waaronder vele sportvissers, op meer dan vijftig locaties intrekende glasaal inventariseren. In 2018 kregen die vrijwilligers het zelfs voor elkaar om in Zuid-Holland met kruisnetten meer dan 7.000 bemonsteringen uit te voeren. Zo werden bijna 50.000 vissen gemonitord.

Meetprogramma Zoetwatervissen

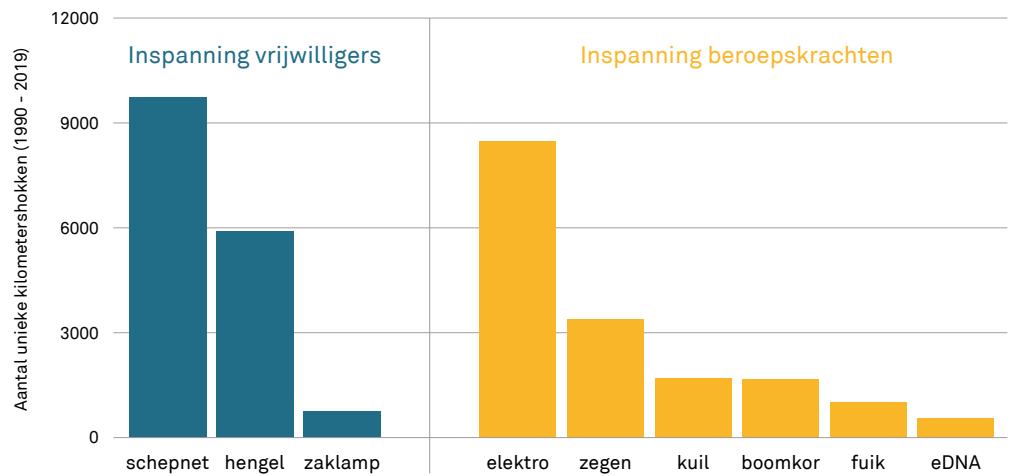
Via het Meetprogramma Zoetwatervissen helpen vrijwilligers mee met de dataverzameling als basis voor

de bescherming van de Habitat-richtlijnsoorten. Belangrijke doelsoorten in het programma zijn de rivierdonderpad, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn, beekprik en rivierprik. Naast meetnetten, geven duizenden natuurliefhebbers duizenden 'losse' waarnemingen door via invoerportalen zoals Telmee.nl, Waarneming.nl en Mijvismaat.nl van Sportvisserij Nederland. Met excursies en inspanning van werkgroepen worden verschillende gebieden intensief bemonsterd. Dit tezamen levert een enorme stroom aan data op. De verdeling van het aantal kilometerhokken (als maat van inspanning) tussen vangtuigen geeft een indicatie van de dekking die vrijwilligers leveren in vergelijking met professioneel onderzoek. De meerwaarde is duidelijk. Alle data worden dit jaar bij elkaar gebracht met de uitgave van de nieuwe Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen, waarin veel gedetailleerde informatie wordt opgenomen over de verspreiding en trends van tal van vissoorten.

Signalering en bewustwording

Niet alleen het verzamelen van data is belangrijk. Door actief en rechtstreeks contact met de vrijwilligers te onderhouden, is het mogelijk diverse soorten en hun leefgebieden in heel Nederland

Verspreiding van het aantal kilometerhokken (groene blokjes) met viswaarnemingen door vrijwilligers.

Het aantal unieke kilometerhokken (1990 – 2019) per vangtuig als indicatie voor de inspanning van vrijwilligers en beroepskrachten.

nauwlettend te monitoren en kunnen signalen uit het veld (bijvoorbeeld over droogvallende beken, oprukkende exoten of aangespoelde 'knakalen') snel worden opgevolgd. De ogen en oren zijn over heel Nederland te vinden. In totaal zorgen vrijwilligers voor informatie uit meer dan 13.000 kilometerhokken.

Vrijwilligers vervullen ook een belangrijke rol in bewustwording en soortenkennis. Zeker bij dieren met een laag 'knuffelgehalte' zoals vissen, is dit erg belangrijk omdat het belang ervan zo alsnog op de samenleving wordt overgebracht. Het actieve vrijwilligersnetwerk toont dat er een aanzienlijke groep burgers is die opkomt voor de bescherming van (vis)soorten en hun leefgebieden.

Vrijwilligers heb je niet zomaar

Vrijwilligers komen niet vanzelf aanwaaien. RAVON werft ze op diverse manieren, bijvoorbeeld door via social media, symposia, werkgroepen, excursies en flyers activiteiten onder de aandacht te brengen waarbij nieuwe vrijwilligers nodig zijn. Ook mond-tot-mond-reclame door enthousiaste vrijwilligers zorgt voor nieuwe aanwas. Naast het werven van vrijwilligers besteedt het onderzoeksbureau veel aandacht aan het opleiden van mensen en het leveren van goed materiaal waarmee ze beslagen ten ijs kunnen komen. Zo kan niet iedereen direct een rivierdonderpad van een Kesslers grondel onder-

scheiden. Met goede basiskennis wordt de kwaliteit van een meetnet gewaarborgd. De gezamenlijke veldinventarisaties en vele determinatie-appjes in de avonden resulteren in enthousiaste vrijwilligers met data van kwaliteit.

Borgen van data

De inzet van vrijwilligers levert veel data op. Het kanaliseren van al die data gebeurt via diverse invoerportalen. Ook vindt daar sturing plaats, bijvoorbeeld door het prioriteren van bezoeken op de kaart van het invoerportal Meetprogramma Zoetwatervissen. Op deze kaart wordt aangegeven of een kilometerhok al bezocht is, hoe vaak en voor welke soort. Vrijwilligers kunnen gemakkelijk zelf hun gegevens invoeren, waarna alle data door verschillende algoritmen en deskundigen wordt gevalideerd. Vervolgens zijn de gegevens beschikbaar via de Nationale Databank Flora en Fauna, zodat iedereen die daar belang bij heeft de data kan gebruiken. ■

Vrijwilligers gezocht

RAVON is altijd op zoek naar enthousiaste mensen die het leuk vinden om actief in de natuur te werken om zo een bijdrage te leveren aan de bescherming van reptielen, amfibieën of vissen in Nederland. Geïnteresseerd? Meld je dan aan via www.ravon.nl/help-mee.